

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Titulus XXIII. Quænam sit Autoritas Decretorum sive Declarationum, quas
Cardinalium Congregationes ferunt, vimne Legis habent? Quot sunt
ejusmodi Congregationes? In quo conveniunt invicem, aut ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

præfatio? respondet cum Congregatione, quòd si Pater nunquam harum Præbendarum possessionem acceperit, aut per seipsum, aut per Procuratorem, Filius Beneficia habere potest in illà Ecclesià; secus, non potest. Futilis videtur hæc distinctio nisi in locis, de quibus agebatur, admittatur lis de Beneficio antè apprehensionem possessionis. Doctrinam suam de casu possessionis acceptæ confirmat alià ejusdem Congregationis Declaratione, quæ decidit, Concilium excludere Filium illegitimum à Beneficio à Patre possessio absque Titulo legitimo, & non pacificè.

Quærit 3. an Filius legitimus sub Decreto Concilii contineatur? respondet, Cardinalem ALCIATUM observavisse, Filium illum ex eorum numero esse, qui continentur sub Concilii prohibitione, scilicet, omnium, qui de Matrimonio legitimo nati non sunt, & ab illa decisione excipi casum, quo Filius Matrimonio subsequenti legitimus fuit.

Quærit 4. an Filius illegitimus possidere possit Ecclesiam dependentem ab eà, quam possidet Pater ejus? & respondet cum Congregatione, posse, siue unita sit alteri, siue non, modò Pater in ea non ministraverit. Quærit 5. an juxta Decretum Concilii, Filius legitimus ex spurio natus, possit possidere Beneficium, quod Avus suus possedit? & respondet videri non posse; quoniam ratio Decreti illum excludit, scilicet, votum longius removendi memoriam incontinentiæ Patris: relatisque gestis plurimorum Confessuum Congregationis variis temporibus habitorum circa hoc argumentum, dicit, eam denique unanimi consensu mentem suam aperuisse in gratiam Nepotis, ob multas rationes præcipuè quia non ibi agitur de incontinentià paternà.

Poffet objici *cap. 2. de verb. signific.* quod docet, Avum contineri sub nomine Patris; sed respondendum est, casus odiosos excipi debere, in quibus extensio non habet locum.

Quærit 6. an, postà Declaratione prædictà, Filius legitimus spurii possit succedere Beneficio Avi Patris ejus spurii, vel habere Pensionem super illud Beneficium? & respondet, juxta illam, Nepoti licere utrumque, sed illà remotà aliter sentiendum ob rationes, quas refert. Itaque, juxta illum ratio cedit auctoritati non infallibili.

TITULUS XXIII.

Quenam sit auctoritas DECRETORUM siue DECLARATIONUM, quas Cardinalium CONGREGATIONES ferunt; vim-ne Legis habent? Quot sunt ejusmodi Congregationes? In quo conveniunt invicem, aut discrepant?

Inter Opuscula circa Concilium Tridentinum istud collocamus, quia Congregatio hujus interpretis est omnium dignitate prima.

FAGNANUS de his Congregationibus loquitur in *capita 13. de Constitut. 14. de major. & obed. 12. de Judic. 7. de Statu Monach. 9. de Consecrat. Eccles. 7. ne Cleric. vel Monach.* Circa illas fustus disputat in locis prioribus laudatis: quæ verò ibi ab illo dicuntur, nobis ad duplicis hujus Quæstionis solutionem inservient; sed maximè ad priorem quæ præcipua est; posterior enim duntaxat proponitur ut notæ fiant Congregationes, à quibus manant Declarationes præfate; ideoque à primà inchoamus, velut ab eà, quæ argumento nostro vicinior est.

Magna animorum contentione disceptatur inter Canonistas Ultramontanos, utrùm hæc Decreta seu Declarationes Canonice Legis vim habeant? an verò sint tantùm Decisiones Magistrales? Illi ipsi, qui putant, eas quibusdam in casibus Legis robur obtinere, de necessariis ad hoc conditionibus inter se non con-

sentiunt, promulgationem requirentibus aliis, aliis secus. FAGNANUS quæstionem utramque prolixissimè tractat in *cap. 13. de Constitut.* ipse undecim Congregationibus fuit à Secretis, proindeque scire potuit earum sententiam, circa auctoritatem, quam sibi vindicant, sed quoniam hæc earum sententia in peculiari earum negotio regula esse nequit, quippe, quæ præoccupationis suspicione vehementer laboret; idem fieri debet judicium de opinione istius Ministri, cui illarum exaltatio proderat, cum ab hoc periculo nequivit eximere probitas ipsius, quo jam implicatus erat ob suam institutionem in zelo Pontificiæ Majestatis, atque eorum, quæ à Pontifice manant, dignitatis studiosissimo.

Nos autem hac præfatione non intendimus absterre, à legendà disputatione ejus in gratiam horum Decretorum, responsisque ejus ad objectiones, quibus impeditur auctoritas Legis, quam Decretis iisdem tribuit. Collectio momentorum in utramque partem, & solutionum procul dubio utilis est, tam in hoc argumento, quàm in aliis. Verùm optamus, ut legatur cum prudentià, necessariisque ad ferendum rectum judicium cautionibus. Optimum itaque erit prævidere, 1. Hic de Legibus Universalibus agi, quæ Fideles omnes astringant, quantum ad Religionem. Nulla res est majoris momenti, circa quam Leges ferri possint.

2. Magnus est numerus Congregationum Cardinalium. Usque ad XV. instituit SIXTUS V. quarum singula Pontificis auctoritatem exercent. Ferendarum Declarationum casus frequentissimi sunt; itaque, posito quòd illæ vim Legis Universalis obtineant, terrenarum Potestatum augustissima vilior fieret; Leges in infinitum crescerent & simul occasiones prævaricandi.

3. Sunt aliæ prærogativæ minùs insignes Pontificis personæ reservatæ, quæ nunquam sine speciali clausulâ communicantur ipsis etiam Legatis à Latere, quorum officium amplissimum est. *Cap. 4. de Offic. Legati.*

4. Principes Supremi, quorum nullus tot subditis præest, nemini concedunt jus ferendarum Legum Subditorum Universalitatem ligantium. 5. Nulla affertur Constitutio Pontificia, quæ expressè sit declaratum, Pontificem intendere & cavere, ut Congregationum Declarationes vim Legis Universalis fortiantur; quamvis opinionum varietas circa Declarationum earumdem auctoritatem eum non lateat; nec verosimile est, factum fuisse, ut à tam necessariâ Definitione abstineret, si vim Legis Universalis ejusmodi Declarationibus impertire dignatus fuisset.

6. Leges vulgò Legislatoris nomine proponuntur; ipse in eis loquitur, & voluntatem suam disertè aperit: Declarationes Cardinalium Congregationis nomine feruntur.

Hæ considerationes invicem concurrentes gravem adversus FAGNANI sententiam præsumptionem efficiunt, suntque probabiliter fundamentum opinionis contrariæ à Celeberrimis Autoribus propugnata; quos laudat GONZALES *n. 57. sui Apparatus*, qui *Commentarium* ejus in DECRETALES præcedit; ubi præterea, circa Secundam Quæstionem observat, eos, qui Declarationibus vim Legis Universalis in quibusdam casibus tribuunt, quatuor conditiones requirere.

1. Ut in eis expressa mentio fiat, Pontificem consultum fuisse.

2. Ut ordinario Congregationis sigillo, quod idem est ac Præfati ejus, muniatur, subscriptionibusque ejusdem Præfati & Scribæ; (hoc ab URBANO VIII. constitutum fuisse asseritur.)

3. Ut Declarationis limites non egrediantur, ita, ut nihil adjiciant, detrahant, aut diminuunt ex Decreto Concilii.

4. Promulgatæ sint quemadmodum Leges, quibus promulgatio essentialis est. Multos, præterea, laudat Autores, fama non mediocri commendatos, qui de harum conditionum necessitate loquuntur. *Secundam*

dam requiri, *Fagnanus* agnoscit: de prima & tertia tacet: circa quartam, contendit. Præcipuum ejus momentum est, quod Declaratio Legis non sit nova Lex, sed mera veteris expositio, & id, quod declaratur, in veteri contineatur, ejusque proinde sit pars: itaque, Declaratio censetur promulgata in veteri Lege. Verum, si ratiocinio huic locus esset, Conciliorum Generalium Definitiones tam circa fidem, quam circa mores, promulgatione haud indigerent, quoniam in Lege Divina includuntur, quam Scriptura & Traditio continent; & consequenter, ipsæ nihil aliud sunt, quam istius Legis Declarationes; nihilominus hæc Concilia Definitiones suas promulgari jubent, ut ostendum fuit, ubi de *Promulgatione Legum Ecclesiasticarum* actum est, quarum illæ sunt pars maxima. Ibi observavimus, Legum Ecclesiasticarum promulgationem fieri, ut omnibus notum fiat id, quod in eis continetur, non solum in globo, verum etiam sigillatim, ut distinctè credi possit id, quod discretè definitum est, & observari, quod præceptum est. Antè Definitionem, sufficit in globo credere quod credit Ecclesia & velle obtemperare iis, quæ jubet eadem Ecclesia, circa legem JESU CHRISTI: verum Definitionem sequi debent fides distincta singulorum capitum definitorum, & observatio singulorum præceptorum distinctè inculcatorum. Legis divinæ quædam partes obscuræ sunt, quæ per Definitiones Ecclesiæ exponuntur, sive promulgatione harum Definitionum, distinctè nosci non possunt ea, quæ continentur in ejus partibus singulis.

Eodem, præterea, loco probavimus, quod erga eos, qui Definitionum participes fuere, notitia earumdem, quam aliâ viâ, quam ex promulgatione facti sunt, non sufficiat, ad eos ad obsequium astringendos; quoniam satis certa non est, ad imponendam hanc obligationem; & quemadmodum Leges auctoritate publicâ conduntur, ita eadem auctoritate divulgari debent.

Itaque, si Declarationes Congregationum non promulgentur, ut agnoscit *Fagnanus*, quodcumque dicit, ut probet eas vim Legis universalis obtinere, quæ Fideles omnes liget, non sufficit ad stabiliendam ejus opinionem, quoniam, juxta Autores laudatos, & probationes in Tractatu supra notato collectas, promulgatio Legi essentialis est.

His ita positis, haud erit necessarium ad ejus rationes respondere sigillatim: & quidem, ad removendum hunc laborem, immorati sumus in ostendendo, Declarationes Cardinalium non posse esse Leges, ob defectum promulgationis. Hic autem defectus cum, *Fagnano* consistente, universalis inficiat, necessariò sequitur, nullam esse, quam vim Legis obtinere merito quis affirmare queat. Quasdam tamen ex illis probationibus discutere non recusabimus, ut alia earum vitia detegamus; sed prius observabimus, quod, si quædam Declarationes Pontificum jussu promulgatae sint, ipsæ ad hanc disputationem non pertinent. Nam promulgatio, quam fieri jubet, vel finit Pontifex, certum est signum, eas hunc adoptare, atque ad Legum universalium dignitatem evehere velle.

Ex omnibus Congregationibus nulla est, quæ majori auctoritate polleat, quam Congregatio ad interpretationem Concilii Tridentini instituta; hanc enim tantam duxerat PIVS IV. ut personæ suæ eam reservaverit, Cardinalibus, quos huic negotio præferebat, solam concedendo facultatem exequendi Concilium. Primus autem SIXTUS V. illam auctoritatem eis attribuit, cum onere tamen sui, in casibus difficilioribus consulendi. Imo hæc potestas ita huic Congregationi peculiaris est, ut cæteræ teneantur ad eam remittere omnes casus, qui absque Concilii interpretatione decidi nequeunt. Porro, Declarationes hujus Congregationis vim Legis universalis obtinere nequeunt, quoniam Concilium ubique non est receptum; quippe, quod in pluribus Regnis non fuit pro-

mulgatum. Præterea, inter has Declarationes, plurimæ sunt, quæ Concilii dispositionibus apertè repugnant. Tales sunt præ cæteris eæ, quas *Fagnanus* refert in *cap. 13. de Constitut. à num. 25. ad 31.* atque illæ, quas laudat *VAN ESPEN* in suis *Additionibus*, initio 2. Editionis ejus Operum, *Lovanii an. 1721. impressæ.* Quoad has, Autor id demonstrat luculenter; quoad illas, id ostenditur in Tractatibus circa argumenta illis affinia, nempe celebrationem Matrimonii; Visitationem Episcopalem Ecclesiarum Urbis Episcopalis; absolutionem peccatorum reservatorum; absolutionem Censurarum reservatarum; dispensationes à Bigamiâ; effectum Tonfuræ. Itaque, non reperietur in illis Declarationibus tertia conditio, ad constituendam Legem requisita; quoniam illæ Concilio detrahunt aliquid, vel adjiciunt.

Illas nihilominus allegat *Fagnanus*, velut exempla præcipua earum, à quibus nemo recedere audeat, aut debet. Sufficientem is Theologis operam non dederat circa hæc argumenta, secus didicisset, multos, & eruditissimos non sequi has Declarationes, & contrarias partes propugnare; scilicet, 1. Curatum non esse merum, sive simplicem Testem in administratione Sacramenti Matrimonii; sed hanc ab ipso fieri velut à Ministro vero Sacramenti; & proinde, ipsam esse nullam, cum sit à Parocho, qui non est Sacerdos. 2. Sacerdotes excommunicatos posse à casibus reservatis in periculo mortis absolvere, & rationem Concilii *cap. 7. Sess. IV.* omnes Sacerdotes comprehendere: 3. Bullam, in *cenâ Domini* non spoliare Episcopos facultate absolvendi à Casibus occultis. 4. Tonfuram non imprimere Characterem, huncque effectum non produci, nisi ab Ordinibus verè Sacramentis.

Idem Autor perperam concludit, has Declarationes vim Legis universalis habere, ex eo, quod *ROTA* eas sequatur: cæteri Judices, qui suam à Pontifice auctoritatem recipiunt, idem faciunt: cæteræ Congregationes earum auctoritatem agnoscant: nonnulli Autores Hispanici, aut Italici eas pro Legibus à Pontifice egressis habeant. Generalis enim consecutio ex aliquot factis particularibus deducta non est legitima. Obsequium hoc è causis personis laudatis peculiaribus nasci potest; eadem verò causæ, quoad cæteros, infirmæ forsitan sunt, qui easdem ideas non habent, nec iisdem vinculis tenentur.

De reliquarum Congregationum Declarationibus judicium ferri debet ex Congregatione Concilii. Nam, si Declarationes Congregationis primariæ, cui cæteræ subjactæ sunt, quoad interpretationem Concilii, regulæ frequentioris suorum Decretorum, Legis universalis robor, quæ Fidelium universitatem liget, non obtineant; quæ fieri potest, ut hanc sibi prærogativam cæteræ Congregationes vindicent.

Absolutis iis, quæ auctoritatem Declarationum Congregationum Cardinalium attinent, quæ quidem Quæstio hujus *Tituli* præcipua pars est; transeundum est ad delineationem illarum Congregationum, observando quæ sunt illis communia, quæ peculiaris, quot sint, à quibus Pontificibus instituta fuerint, quo tempore, quo fine, quænam sint illarum officia, juxta usum hodiernum. *Fagnano VAN ESPEN* adjiciemus, qui post illum de iis scripsit magis methodicè, cum id consultò, serieque continuè executus sit; alter verò ex occasione duntaxat, quamvis circa capita majoris momenti non sit brevis.

Congregationes Cardinalium respectu Pontificum sunt idem, quod Consistoria, seu Consilia, quoad Principes. Quemadmodum hi plura & varia Consilia habent, pro variâ conditione negotiorum, quæ ipsis committuntur: undè in Galliâ habemus Consilium conscientiæ, sive Ecclesiasticum, Consilium Militare, Consilium Ararium, sive Consilium Publici Status; Consilium Negotiationum, seu *des Dépêches*, Consilium Sanctius, sive Secretius, aut Partium, Consilium Cameræ Regiæ, sive Consilium Superius; sic

Pontifices varias Congregationes habent, inter quas Ecclesia negotia graviora divisere; scilicet, Consistorium & Congregationem Consistorialem; Congregationem Concilii Tridentini interpretem; Congregationem Sancti Officii; Congregationem Indicis; Congregationem de negotiis Episcoporum & Regularium; denique Congregationem de Ritibus & Canonisatione Sanctorum. SIXTUS V. usque ad xv. Congregationes an. 1587. instituerat, singulis certam materiam ac jurisdictionem assignando. Plures ex iis exolevere, vel iis, quae superius commemoratae sunt, adunatae sunt. v. FAGNAN. in cap. 14. de major. & obed. n. 65. VAN ESPEN part. 1. fol. 22.

Quaedam sunt *Extraordinariae*, quae instituuntur ad negotia specialia & cum iisdem negotiis extinguuntur. idem est de illis Congregationibus Cardinalium, ac de Commissariis à Rege delectis, ad discutienda & componenda negotia particularia, quorum jurisdictio delegata est. Non agitur hic de ejusmodi Congregationibus, sed de *Ordinariis*, quarum jurisdictio est ordinaria; quoniam Constitutionibus instituuntur, sibi quae attributa habent quaedam negotiorum genera, FAGNAN. *ibid.* Earum jurisdictio non extinguitur defuncto Pontifice, sed suspenditur, quoad negotia, quae non perficiuntur extra praesentiam Cardinalium, & sine subscriptione Cardinalis Praefecti,posito, quod hi in Conclave ingressi sint, FAGN. in *idem* cap. ubi fufius agit de hac suspensione, & notat, quanam sint illa negotia, quanam verò solius Scribae officium desiderent.

Ex his Congregationibus ordinariis, quaedam instituta sunt, vel ad negotia, quae Pontificem, quatenus Episcopum specialem, attinent; talis est Congregatio Visitationis Apostolicae: vel ad negotia, quae Ditionem Ecclesiasticam spectant; tales sunt, 1. Congregatio vulgò de *consulta* dicta, 2. Congregatio de *bono regimine*. De neutris hic agimus: ceterae Congregationes ea sunt quibus negotia ad regimen universalis Ecclesiae pertinentia, vel ad Pontificem, Curiamque Romanam omnibus Provinciis lata, commissa sunt: Haec dumtaxat ad nostrum pertinent institutum.

Cum Congregationes certo dumtaxat Cardinalium numero & Ministris aliquot, sive Officialibus contentent, Congregationibus hodie Consistorium annumerari nequit, quod ex omnibus Cardinalibus, qui Romae degunt, coalescit. Ipsum est Senatus Pontificius, qui nuncupatur *Consistorium*, quemadmodum eodem vocabulo designatur Consilium Principum, quoniam eorum Consiliiarii coassistunt Principi, Leg. 3. Cod. de offic. omnium Judicum, LIB. 1. Tit. x. ut observat Gothofredus in eamd. Legem. Idem Senatus olim cum Pontifice perficiebat, id, quod seorsim in variis Congregationibus conficitur. Ibi negotia omnia communi consilio discutiuntur, lites ipsa modo judiciali decidebantur. Hoc onere nunc levatum est Consistorium, quod commissum fuit Congregationi *Consistoriali* dictae, & constanti ex certo Cardinalium & Praelatorum numero, & Scriba, qui non est Praelatus. Haec est veluti Camera, vel Curia Consistorii; in qua praeparantur, discutuntur, ac dirimuntur lites, auditis partibus, & servatis ordine ac solemnitatibus custoditis ab aliis Congregationibus in iudicio negotiorum sibi competentium.

Consistorii convocatio fit ad Pontificis nutum, qui ejus diem, horam, locumque assignat, suamque voluntatem Cardinalibus significat. Consistorium vel est Ordinarium, vel Extraordinarium. Ordinarium, bis vulgò singulis Mensibus cogitur, dieque Lunae, ut plurimum. Publicum est, vel secretum. In Publico, Praelati, Ministri, & Legati Principum ingrediuntur, quemadmodum Cardinales. Pontifex ad audientiam suam admittit eos, quibus eam concedendam duxit, quae finita, omnes egrediuntur, solusque cum Cardinalibus manet Pontifex.

Negotia ordinaria Consistorii sunt Creatio Cardi-

nalium, Provisiones Episcopatum, Abbatiarum, omnesque Gratiae, aliae res ad haec Beneficia pertinentes. Sunt alia praeterea Beneficia Consistorialia, quoniam iis providetur in Consistorio. Talia sunt vulgò ea, quae descripta sunt in Libris Camerae. LOTERIUS de re Beneficiaria Lib. 1. q. 26. ubi de hoc argumento agit, atque observat, Pontificem ad Beneficia ejusmodi in Consistorio concedenda non esse obligatum, ipsaque aliquando extra Consistorium dare. Abbatiae Monialium ab Annata immunes sunt, ipsius loco datur Supparum sive Rochettum Pontifici. FAGNANUS de Congregatione negotiorum Consistorialium mentionem facit in cap. 7. de Statu Monach. n. 10. occasione aggregationis Abbatiarum, aliorumque Monasteriorum Exemptorum in Belgio, anno circiter 1580. post Concilium Tridentinum factae, quae Pontificem supplicabat, ut ipsam confirmaret, ipsique facultatem impertiretur aggregandi Monasteria non exempta. Observat, Pontificem negotium hoc remisisse ad Congregationem negotiorum Consistorialium, hanc autem judicavisse, aggregationes confirmatione non indigere; priusquam verò circa facultatem quaesitam statueretur, necessarium esse, ut aggregationis istius Constitutiones viserentur.

Idem Autor etiam ex occasione de Consistorio loquitur in cap. 3. de *translat.* ubi post quosdam Canonistas veteres, dicit, Consistorium Pontificis idem esse ac Dei, cujus Vicarius est. Sententia affinis ei, quae legitur cap. 2. de *consuet.* in 6. Tribunal Officialis idem esse ac Episcopi, cujus Officialis est. De Consistorio publico fit mentio expressa, *Clement. unica de Jure Jurandi.* sub medium, ubi Pontifex dicit, se Avenione constitutum in Consistorio publico, in quo praeter Cardinales, magna erat multitudo Praelatorum, aliorumque tam Clericorum, quam Laicorum, respondisse Legatis HENRICI electi Romanorum Regis, circa Juramentum fidelitatis sibi ab illo debitum.

Congregatio *S. Officii* eadem est ac *Inquisitionis*. Licet Inquisitionis institutio adversus Haereticos & haereses Saeculo XIII. facta sit, Congregatio de qua agitur non nisi mediante Saeculo XVI. scilicet an. 1542. Sub PAULO III. instituta est. Sex in ea Cardinales conscripsit cum Ministris necessariis. PIUS IV. eam confirmavit, ipsi duos Cardinales adjecit, ac jussit, ut quidquid à majori Cardinalium praesentium parte factum, sancitum & judicatum foret, reputaretur factum, sancitum & judicatum ab omnibus Cardinalibus, qui jus habent in ea assistendi. PIUS V. eam confirmavit, adjecitque, ut auctoritas Cardinalibus praesentibus attributa locum haberet, etiam si duo tantum adessent. SIXTUS V. Congregationes Quindecim, de quibus actum est, instituit, primum inter eas locum Congregationi Inquisitionis assignavit, confirmandoque jura & praerogativas ipsi à suis Decessoribus concessas, eorum jurium enumerationem facit, scilicet inquirendi, citandi, procedendi, sententiam ferendi, & definiendi in causis omnibus haeresim manifestam aut praesumptam spectantibus, nempe Schisma, Apostasiam à fide, Magiam, Sortilegia, Divinationem, Sacramentorum profanationem, resve affines; extendens hanc auctoritatem non solum ad omnia loca Ditioni Ecclesiasticae subdita, verum etiam ad omnes Regiones Christianas, & in omnes Patriarchas, Primates, Metropolitanos, & alios inferiores quantumvis privilegiatos, ita, ut Cardinales istius Congregationis sint Inquisitores Inquisitionum, sive, ut loquitur PAULUS III. Commissarii Fidei Generales & Generalissimi.

Haec Congregatio suos habet Ministros, quemadmodum ceterae. Primus est *Commissarius S. Officii*, cui *Assessor* adjungitur. Habet quoque *Fiscalem*, & *Notarium* vel *Scribam*. Ad eam vocantur Theologi & Canonista, qui Consultorum munere funguntur, suam sententiam de Actis sibi communicatis promunt, cum momentis ejus, si de Libris aut Propositionibus agatur,

tur,

tur, eorum earumve discussio aliquandò committitur Theologis, qui post examen ad Congregationem iudicium suum referunt, & si dignos aut non dignas censurâ judicaverint, qualitatem ejus, quam Liber aut Propositio meretur, proponunt, undè nomen habent *Qualificatorum*. Congregatio pluries in hebdomadâ cogitur. Die Jovis ipsi Pontifex interest, coram quo discutitur negotium præcipuum in hebdomadâ agitatum, & postquam Theologi Sententiam suam circa illud protulerunt, posito quòd discussio ipsis tributa fuerit, dimittuntur cum omnibus Ministris, & Pontifex, collectis Cardinalium votis, juxta pluralitatem pronunciat. Quo peracto introducuntur Commissarius atque Assessor, iisque S. sua notum facit Congregationis Statutum. In aliarum dierum Conventibus, Cardinales, conditis Decretis suis, Assesorem ad Pontificem pomeridie mittunt, qui rem gestam narret: hæc Decreta sub nomine Cardinalium Sancti Officii conscribuntur, alia sub nomine Pontificis; sed cum hæc ipsa juxta pluralitatem Suffragiorum Cardinalium Congregationis condita sint, Cardinalibus adscribi possunt, similemque ob causam Consultoribus attribui possunt, quoniam eorum vota sequi solent Cardinales.

Hoc Libris personarum dignitatem eminentem gentium indulgetur, ut Cardinales ipsi de iis sententiam suam in scriptis, cum momentis ejus proferrant, invicemque communicent.

Alienum est agere hic de Inquisitionibus Provinciarum, earumque methodum procedendi adversus Hæreticos describere; sufficit observare, universas Congregationi S. Officii Romanæ esse subjectas, ipsasque eam in difficultatibus occurrentibus consulere.

Congregatio Indicis instituta fuit ad sublevandam Congregationem S. Officii ipsique subjacet. Libri, quos illa damnat rursus ab hæc discuti possunt. Plura sunt exempla Librorum sic rursus recensitorum. VAN ESPEN unum refert *n. 33. cap. 4. tit. 22.* laudari, eo insignis, quòd doceat Librum, qui in *Indicem* relatus fuerat, prohibuit fuisse non solum à Congregatione S. Officii, sed etiam tertia vice ab INNOCENTIO XI. quoniam utriusque Congregationis Decreta lectioni hujus Libri non obfiterant. Hic autem habet *Amadeum Guimeneum*; ad ipsam etiam Congregationem S. Officii pertinet concessio legendorum Librorum à Congregatione Indicis notarum. Itaque, per hujus institutionem nihil detractum est auctoritati Congregationis S. Officii: hæc illius est Mater, quæ Filiam, titulo Coadjutricis Officii, confociat, quippe quæ Matrem suam à cura Librorum exoneret, qui non spectant ad Fidem, circa quam Congregatio S. Officii præcipue versatur. SIXTUS V. Congregationem Indicis instituit. In ea tot Cardinales, quot necessarios duxerit, conscribit Pontifex; Scribam habet illa ex Ordine S. Dominici, habet præterea *Consultorem*, qui Sacri Palatii Magister est, & qui ante Congregationis hujus & Congregationis S. Officii erectionem, recensendorum Librorum officio fungebatur. Itaque, dignitas hæc ipsi juris veteris vi & loco debetur: ad eam etiam pertinet munus examinandi, vel examinandos curandi Libros Romæ typis mandandos; item recensendi eos, qui Romam ab aliis locis, ubi cusi sunt, adportantur. Facilitas qua-cum Libri ab illâ damnantur, eorum censuram contemptui objicit: quosdam reperias, qui id sibi honori vertant. Remedia optima, si malè adhibeantur, irrita fiunt, ut noscitur ex exemplo excommunicationum *ipso facto*, quæ tantum absque causâ legitimâ creverunt, ut à nemine metuantur. Præjudicia corruptelarum adeo perniciosarum sunt fontes infausti.

Cum Episcopi sint Inquisitores nati Diœceson suarum, sintque à Spiritu Sancto præpositi ad docendum, semper jus examinandi Libros servaverunt, non obstante harum Congregationum institutione.

Plures sunt Catholicæ Provinciæ, ubi licet agnos-

Tom. I.

cantur illarum Congregationum Decreta, ea revisuntur, antequam executioni mandentur; idque non fit nisi cum modificationibus necessariis. Cautionem hanc postulat discrepantia Axiomatum illic placitorum, ab iis, quæ apud Congregationes obtinent.

Quod circa utramque Congregationem dicendum superesset, oportunius erit in loco, ubi de hæresibus agemus, exponeturque Jus Novum & Vetus circa hoc argumentum.

Superius agendo de auctoritate Congregationis Concilii Tridentini multa omisimus, ob quæ cogimur ad eam Congregationem redire, ut observemus, in quo cum cæteris congruit, vel discrepat.

Diximus, eam primum ad executionem Decretorum Tridentini à PRO IV. fuisse institutam, atque SIXTUM V. ipsi tribuisse facultatem ejus interpretandi, à quâ cæteras exclusit. Quoad hanc executionem, ei cæteræ subjectæ sunt, ipsa ad illas remittit, id quod executionem Decretorum ejusdem Concilii spectat. Remittit quoque ad Ordinarios quæstiones facti. Cum Declarationes condit circa casus particulares, eæ pro regulis assumi nequeunt in aliis casibus, nisi circumstantiæ eadem sint, quod rarissime aut ferè numquam accidit, cum ejus institutio soli interpretationi Concilii destinata sit, declarare dumtaxat potest id, quod præceptum, prohibitum, aut permissum est à Concilio.

Itaque, *Decreta* propriè nuncupari non possunt ejus decisiones, sed tantummodò *Declarationes*: in quo differunt à Definitionibus cæterarum, quæ sunt vera Decreta, præcepta, prohibitiones, aut permissiones continentia. Unicum habet Ministrum, Scribam scilicet, sive Amanuensem. Nemo præter Cardinales & Scribam eam ingreditur, extra Casus, in quibus partes audiri necessarium est. Pontificem consulere tenetur in interpretatione Concilii, si difficultas occurrens id requirat. Hoc interpretandi jus ex vi suâ ad revisionem Conciliorum Provincialium ex Tridentini præcepto habitum extenditur; undè nonnumquam fit, ut de quibusdam Decretis, juxta placitas apud Romanam Curiam opiniones judicans, illa emendet, quamvis nihil nisi rectum contineant, juxta placita Regionum, in quibus condita sunt axiomata. Hoc etiam jus interpretandi consequitur facultas respondendi ad supplicationes Episcoporum, qui limina Apostolorum adeunt, etiamsi ad alia capita pertineant. Merito existimatum est, iniquum, vel incommodum fore, si responsiones ad hæc capita dividerentur ab iis, quæ Concilium spectant, quippe, cum hi Episcopi brevissimo tempore Romæ consistant, necessarium fuit, ut Congregatio, quæ ad partem quæstionum eorum respondere debebat, cæteris eodem tempore satisfaceret.

Declarationes antiquæ nonnumquam per recentiores emendantur, quoties ex disquisitione maturiori agnoscitur, eas Concilii menti non concordare. Undè patet falsum esse, Congregationem se infallibilem arbitrari in suis interpretationibus, quamvis tribuantur Pontifici, cujus auctoritate fiunt. FAGNANUS exempla refert harum emendationum, quæ pariter à VAN ESPEN referuntur *cap. 5. n. 18. tit. 22.* laudato.

Cum Congregationes *de Regularibus & de Episcopis* invicem adunata hodiè sint, de iis promicue agemus. Connexio negotiorum ad singulas pertinentium eas adunandas esse persuasit. Earum præcipue erant controversiæ, quæ pacem inter Regulares atque Episcopos turbant: uni eidemque Tribunali earum compositionem attribuere æquum fuit. De hac igitur unicâ Congregatione utroque hodie amplectente hæc scitu necessaria sunt. Ex solis Cardinalibus coalescit, quorum numerus major est, quam in aliis Congregationibus. Hoc negotiorum copia postulavit. In eâ non observatur Judicarius ordo, verum sententia, detectâ & comprobata veritate facti, fertur, utque hæc cognoscatur, quoties Regulares de Episcopis

copis conqueruntur, Congregatio Epistolâ suâ hoc Episcopo significat, mittitur ad eum Exemplum supplicationis adversus ipsum oblatâ; responsum ab hoc acceptam discutit Congregatio; an satisfaciatur ab facti cognitionem; si minus à Metropolitano necessariam explicationem sciscitatur. Eâdem methodo utitur, cum Regulares de Superiore suo immediato conqueruntur, querela ad hunc Superiorem mittitur, & cum ejus responsum non sufficit, Congregatio à Procuratore Generalis Ordinis Romæ vulgò commoranti veritatem investigat. Jam verò cum sola quaestio Juris decidenda superest, eam decedit, decisionemque suam à Praefecto & Scriba ritè subscriptam, mittit ad eos, quorum interest. Neque in hac Congregatione, neque in cæteris à Cardinalibus solum constantibus admittitur recusatio ob suspicionem.

Hæc Congregatio semel in singulis hebdomadis die Veneris cogitur, in Palatio Apostolico.

Congregatio Rituum, quæ sola inter Congregationes Augusto titulo *Sacra* decoratur, hodiè non est eadem cum Congregatione de Canonisatione Sanctorum: conjunctim tamen de utraque loquemur, quoniam officium posterioris ad priorem olim pertinebat, ambæque versantur in iis, quæ Ritus, Cerimonias, Officium Divinum spectant, cum hæc omnia in Canonisatione Sanctorum reperiantur. Sed cum Congregatio Rituum Congregatione Canonisationis Sanctorum, quæ est extensio ipsius, non solum antiquior sit, verum etiam plures quam hæc habeat facultates; de utraque agendo, à Congregatione Rituum exordiemur: circa quam observabimus, eam à SIXTO V. fuisse institutam, ut incumberet 1. Conservationi veterum Cerimoniarum in Missis, Officiis Divinis, administratione Sacramentorum atque in cæteris, quæ ad Officium Divinum pertinent in universo Orbe Christiano, in Omnibus Ecclesiis, & in ipsa Capellâ Pontificiâ: 2. Instaurationi ipsarum in locis, ubi neglectæ fuissent; 3. Emendationi earum, quæ depravatæ sunt. 4. Correctioni Librorum Cerimonialium, Missalium, Pontificalium, Breviariorum 5. Examine Officiorum. SS. Patronorum & Concessioni licentiæ ipsa recitandi, consulto tamen prius Pontifice, largiendâ: 6. Denique iis, quæ ad Canonisationem Sanctorum, celebrationemque Festorum pertinent, ut omnia ritè decenterque fiant.

Numerus Cardinalium hujus Congregationis olim definitus erat, & Quinarius: hodie plures aut pauciores sunt, ad Pontificium nutum. Plures Prælati in eâ sunt conscripti, quorum unus est Scriba, & aliquot Professores Theologiæ, Magister Sacri Palatii, & plures Cerimoniarum Præfecti Pontificii. Ad eam sæpè feruntur quaestiones circa præfessionem, aliove honores in Processionibus aliisque Cerimoniis Ecclesiasticis; circa jus sepeliendi defunctos, & Sacra perficiendi in Sepulturis; sed illas remittit ad Congregationem de Episcopis & Regularibus, quæ eas eâdem methodo, quâ reliquas sibi competentes, decedit: in utraque servatur idem stylus, vel forma, ad decisionem, ejusque communicationem partibus, quarum interest, faciendam.

Congregatio Canonisationis Sanctorum, quam diximus esse extensionem Congregationis Rituum, ab eâ differt, non solum numero personarum, quibus constat, sed etiam methodo procedendi & conveniendi; in his enim omnibus capitibus extraordinaria est. 1. Præter Cardinales & Prælatos, qui reperiuntur in alterâ, hæc Promotorem Fidei habet, atque Assessores, qui sunt tres vetustiores Rotæ Auditores, qui tanquam eruditi Canonistæ interfunt; unum è Protonotariis participantibus, alios Theologos, qui Consultorum vice funguntur, aut Qualificatorum; Medicos & Philosophos, qui discutiunt, an Miracula Sanctis adtributa sint vera Miracula.

2. Probationibus omninò ac maturè discussis in Congregatione, præparatoque negotio Canonisationis, cogitur Congregatio solemnior coram Pontifice,

qui collectis Congregationis Suffragiis, Decretum Beatificationis pronuntiat, vel concessionis cultus specialis in quâdam Ecclesiâ, vel Oratorio: tum aliud fit scrutinium in Consistorio pleno secreto. Denique, celebratur Consistorium solemnius, in quo coeunt omnes Archiepiscopi atque Episcopi Romæ degentes, quorum post sententiam velut in Concilio Prælatorum, Pontifex, requirente Promotore Fidei, Decretum Beatificationis pronuntiat sic conceptum. *In honorem SS. Trinitatis, exaltationem Fidei Catholicae & Christianae Religionis profectum decernimus & definimus auctoritate ejusdem Dei omnipotentis Patris, Filii, & Spiritus Sancti & D. D. Petri & Pauli, de consilio Fr. n. N. bonæ memoriæ visum esse Sanctum & inscribendum esse Catalogo SS. cui illum inserimus.* Solemnitatis ergo causâ tantum queruntur vota Archiepiscoporum & Episcoporum, qui in Consistorium admittuntur, postea quòd à probationum examine abfuerint. Omittimus hic quod suppeditat Corpus Juris circa Canonisationem Sanctorum, quod colligetur & ordinabitur in Tractatu de *Officiis Divinis ac Festis.*

TITULUS XXIV.

Comparatio Collectionum Juris Antiquarum cum Collectionibus contentis in Corpore Juris, & istarum inter se.

CAPUT PRIMUM.

Collectionis GRATIANI quæ vocatur Concordia Canonum discordantium, cum cæteris Collectionibus CORPORIS JURIS, Collatio, in quâ illius cum his similitudo, ac dissimilitudo observatur.

Necessaria videtur proposita Collatio, ut perspicuè observentur vitia singularum Collectionum earumque, ut ita dicam, perfectiones, & numeri, quibus aliæ aliis antecellunt. Cognitis earum vitiis, pravi eorum effectus præcaventur: plenius autem intellectus earum perfectionibus & numeris, quibus aliæ supra cæteras eminent, unicuique operi, prout absolutionis atque utilitatis ejus idem movent, incumbitur, fructusque operæ respondent.

Quoniam hoc argumentum à pluribus pertractatum fuit, quoad rationum momenta remittimus ad Auctores melioris notæ. Tales sunt ANT. AUGUSTINUS, de *Emend. Gratiani* Edit. Baluzianæ: Item in *Prefatione* suæ Editionis *Veterum Decretalium*, nec non in *Prefatione* suæ Editionis *Pœnitentialium*: BOETIUS Ep. de *jure sacro*: FRANCISCUS FLORENS in suâ *Dissertatione, de Origine, Arte & Auctoritate Juris Canonici*, & in *Prefatione de Metodo & Auctoritate Collectionis Gratiani*: GONZALEZ in suis in *Decretales* Commentariis: denique VAN ESPEN in *Dissertatione Proemiali* sui brevis in *Gratianum* Commentarii: remittimus, inquam, ita, ut annotemus ea, in quibus ab eis dissentimus sive in hac Collectione, sive in observationibus specialibus circa singulas Collectiones. A Collectionum discrimenibus exordiemur, quoniam ea scitu maxime sunt necessaria.

SECTIO I.

DISCRIMEN I. ab AUTORITATE sumptum.

GRATIANUM à seipso publicam auctoritatem Collectioni suæ tribuere non potuisse, ignorat nemo. Privatus is fuit, professione Monachus, qui nullam habuit dignitatem, condendarum Legum jus sibi tribuentem. Constare videtur, nullum Pontificem eam confirmavisse, velut normam eam proponendo, sive in Judiciis, sive in Scholis. Nullum testimonium fide dignum afferri potest, quo hæc confirmatio certa fiat